
Årsmelding for 2011 - Redelighetsutvalget ved Universitetet i Bergen

Bakgrunn

Universitetsstyret vedtok nytt *Reglement for redelighetsutvalget* i sak 22b/11 (vedlegg 1). I samsvar med dette ble utvalget utvidet fra to til tre medlemmer. Utvalget består av:

Prorektor, professor Berit Rokne, leder
Professor Matthias Kaiser, leder ved Senter for vitenskapsteori
Professor Anne Marit Blokhus, instituttleder ved Kjemisk institutt

I samsvar med § 7 i reglementet, legges utvalgets årsmelding frem for styret (vedlegg 2).

Arbeidet i 2011

Redelighetsutvalget behandlet en klage knyttet til veiledersituasjon og publiseringspraksis i 2011 og ga uttalelse i en klagesak om mulig vitenskaplig uredelighet, oversendt fra Det nasjonale granskingsutvalget. Redelighetsutvalget mottok også enkelte henvendelser fra fagmiljøene, to ble løst lokalt og en gjaldt et tilfelle av plagiat ved et amerikansk universitet. I denne siste saken foretok det aktuelle universitetet undersøkelser som bekreftet anklagen, og artikkelen ble trukket tilbake.

Det nye reglementet for utvalget vedlegger utvalgets arbeid med forebygging av uredelighet. Utvalget har arbeidet videre med informasjon om etikk i forskning med nettsider og seminarer. I 2011 ble det arrangert to frokostseminarer om etikk. I tillegg arrangerte utvalget for fjerde år på rad et seminar for forskere og veiledere.

Universitetsdirektørens kommentar

Arbeidet med forebygging av uredelighet er svært viktig, for å sikre høy etisk standard og at forskningsetiske regler etterleves. Redelighetsutvalgets arbeid er av stor betydning og årsmeldingen viser med tydelighet at utvalgets arbeid er i tråd med det nye mandatet.

Med dette fremmes følgende forslag til

Vedtak:

Styret tar redelighetsutvalgets årsmelding for 2011 til etterretning.

28.3.2012 - HHB

Vedlegg:

1. Reglement for Redelighetsutvalget
2. Årsmelding 2011

This text is available in Norwegian only

Reglement for Redelighetsutvalget ved Universitetet i Bergen

Vedtatt av Universitetsstyret 14.4.2011

§ 1. Etablering

Redelighetsutvalget (RU) ble opprettet av Det akademiske kollegium i møte 23.03.2000 for å bidra til å forebygge uredelighet i forskningen og behandle saker hvor det er mistanke om brudd på vitenskapelige redelighetsnormer.

§2. Redelighetsnorm

Lov om behandling av etikk og redelighet i forskning § 5 definerer vitenskapelig uredelighet som forfalskning, fabrikkering, plagiering og andre alvorlige brudd med god vitenskapelig praksis som er begått forsettlig eller grovt uaktsomt i planlegging, gjennomføring eller rapportering av forskning.

§ 3. Utvalgets mandat

Med utgangspunkt i forskningsetikklovens definisjon vil påstand om avvik fra god vitenskapelig praksis, i form av plagiering, forfalskninger og fabrikasjon av data, kunne forelegges utvalget. Dette gjelder også andre mulige alvorlige brudd som uberettiget forfatterskap, bevisst feilaktig presentasjon og fortolkning av data eller manipulering av data. Utvalget har også anledning til å behandle andre saker hvor det er mistanke om grove brudd på god vitenskapelig praksis, men det understrekes at de påståtte brudd på redelighetsnormer eller avvik fra god vitenskapelig praksis alltid må fremstå som bevisst eller grovt uaktsomt.

Det er en forutsetning for utvalgets behandling at sakene

- har tilknytning til vitenskapelig virksomhet ved Universitetet i Bergen og/eller
- involverer eller berører én eller flere ved Universitetet i Bergen,
- og er av prinsipiell karakter.

Saker kan også forelegges utvalget fra Nasjonalt utvalg for gransking av redelighet i forskning (Granskingsutvalget).

Redelighetsutvalget forutsettes også ha en forebyggende rolle. Utvalget bør ta initiativ til arrangering av foredrag, møter og seminarer samt informere på annen måte som ledd i sitt forebyggende arbeid.

§ 4. Sammensetning

Redelighetsutvalget består av prorektor som fast medlem og to medlemmer til, oppnevnt av Universitetsstyret. Funksjonstiden for disse medlemmene er den samme som for Universitetsstyret.

Utvalget kan innkalle inntil to andre personer, eksterne eller interne, som sakkyndige til å bistå dem i vurderingen av den aktuelle sak. Den ene av disse bør som hovedregel være jurist, den andre bør være en erfaren forsker med kompetanse innenfor det fagområdet som uredelighetspåstandene er knyttet til. Denne eller disse inngår som medlem av utvalget i behandlingen av den aktuelle saken.

Forvaltningslovens regler om inhabilitet legges til grunn for behandlingen i utvalget.

Kollegiesekretariatet er sekretariat for utvalget.

§ 5. Arbeidsform

Utvalget er et responderende organ som i enkeltsaker tar stilling til de spørsmål av allmenn eller prinsipiell betydning som det får seg forelagt. Sakens fakta og problemstillinger skal være klarlagt under den forutgående fakultetsbehandling og det tas ikke sikte på noen kontradiktorisk behandling i utvalget.

§ 6. Saksbehandling ved det aktuelle fakultet

Saker som gjelder uredelighet eller brudd på god vitenskapelig praksis meldes til dekanatet ved det aktuelle fakultet.

En sak skal fremlegges skriftlig og bør inneholde en begrunnelse eller en sannsynliggjørelse for at den påståtte uredelighet eller handling i strid med god vitenskapelig praksis har funnet sted. Det skal føres dokumentasjon for at den som klagen gjelder, har handlet slik som hevdet og vedkommende skal selv ha fått anledning til å uttale seg.

Dersom dekanatet finner grunnlag for å løse saken på en måte som kan aksepteres av de berørte, avsluttes saken på denne måten og dekanatet sender en kort rapport om dette til Redelighetsutvalget.

Dersom dekanatet avviser saken, sendes også en kort rapport om dette til Redelighetsutvalget.

Dersom dekanatet ikke finner grunnlag for å løse saken på en måte som kan aksepteres av de berørte, men finner grunn til å gå videre med saken, skal den forberedes og legges frem for Redelighetsutvalget.

§ 7. Saksbehandling i Redelighetsutvalget

Redelighetsutvalget avgjør om en mottatt sak skal realitetsbehandles eller avvises. Hvis den avvises, skal den sendes tilbake til fakultetet med en begrunnelse for avvisningen.

Finner utvalget at betingelsene for realitetsbehandling er til stede, legges fakultetets utredning og spørsmål til grunn. Dersom nye opplysninger eller anførsler kommer frem etter at utvalget har tatt saken til behandling, skal disse som hovedregel henvises til fakultetet for vurdering først.

Når en sak er ferdigbehandlet, utarbeider utvalget en begrunnet uttalelse som meddeles angjeldende fakultet og andre som har en berettiget interesse i å få informasjon om resultatet.

En avgjørelse i Redelighetsutvalget er ikke et enkeltvedtak som kan påklages til høyere organ, men utvalgets begrunnede uttalelse vil kunne inngå dersom fakultetet eller annen med berettiget interesse ønsker saken brakt videre inn for Granskingsutvalget. Saken kan også sendes til Granskingsutvalget dersom særlige grunner taler for det.

Redelighetsutvalget inngir rapport om de saker det behandler til Granskingsutvalget. Saker som er avvist, nevnes kort med avvisningsgrunn.

Redelighetsutvalget utarbeider årsmelding som forelegges Universitetsstyret.

§ 8. Følger av brudd på redelighetsnormer

Såfremt Redelighetsutvalget kommer frem til at det i en konkret sak foreligger uredelighet eller alvorlig brudd på god vitenskapelig praksis, skal utvalget orientere den innklagedes arbeidsgiver og gi råd om tiltak som bør følge av utvalgets vurdering. Slike tiltak kan dreie seg om a) tilbaketrekning eller endring av det vitenskapelige arbeid, b) retting av forfatterangivelser, c) rapportering av saken til den offentlige myndighet som fører tilsyn med saksområdet, d) politianmeldelse av eventuelle straffbare forhold.

Vis endringshistorikk

Dato Kommentar Lagt inn av

eZ Publish™ copyright © 1999-2012 eZ Systems AS

Redelighetsutvalget Universitetet i Bergen

2011
Årsmelding

1. Utvalget – sammensetning, arbeidsform og reglement

Redelighetsutvalget ved Universitetet i Bergen ble opprettet av Det akademiske kollegium i 2000, og er direkte underlagt universitetsstyret. Utvalget har i 2011 bestått av prorektor Berit Rokne, professor Bente Gullveig Alver (til oktober), instituttleder Matthias Kaiser (fra mai) og professor Anne Marit Blokhus (fra november). Prodekan Knut Martin Tande har deltatt i behandlingen av en sak (8/2011), hvor et av de øvrige medlemmene hadde meldt seg inhabil. I den enkelte sak kan utvalget tilkalle inntil to andre medlemmer. Kollegiesekretariatet er på vegne av universitetsdirektøren sekretariat for utvalget. Utvalget har i meldingsåret fått fastsatt et nytt reglement, jf pkt 4.

Når det gjelder utvalgets *saksbehandling*, er det lagt opp til at denne skal være responderende. I praksis vil det innebære at en sak som kommer til behandling, skal være ferdig forberedt, normalt av et fakultet. Sakens fakta og viktigste problemstillinger skal være klarlagt. Dette er gjort for at behandlingen i Redelighetsutvalget først skal skje etter at man har forsøkt å løse saken på et lavere nivå. Gjennom slik tvistebehandling vil også fakta og problemstillinger tre klart fram. En annen grunn er at utvalget primært skal konsentrere seg om prinsipielle spørsmål.

I 2011 har utvalget hatt 8 møter og ferdigbehandlet 2 saker, samt besvart en rekke henvendelser.

Utvalget har også arrangert frokostmøter og seminar om forskningsetikk.

I meldingsåret gikk professor Bente Alver av og forlot dermed også utvalget. Utvalgets leder takket henne for stor og betydningsfull innsats i Redelighetsutvalget gjennom mange år.

2. Enkelsaker til behandling i 2011

2.1 Klage på veiledersituasjon og publiseringspraksis (sak 12/2010)

Saken gjaldt uoverensstemmelser mellom tidligere stipendiat, institutt og veiledere.

Uoverensstemmelsene var knyttet til

- ulik tolkning og praktisering av UiB's etiske regler og Vancouverreglene, spesielt hva angår medforfatterskap
- kommunikasjonsproblemer
- opplevelse av mangelfull veiledning, utilstrekkelige tilbakemeldinger, og
- påstand om intellektuell trakassering/maktmisbruk

Saken ble behandlet gjennom en rekke møter i utvalget og ble avsluttet med brev til klager og til fakultetet hvor det ble vist til mailkorrespondanse mellom klager og fakultetet, og en forutsetning om at de spørsmål som der er reist, ble avklart på fakultetsnivå. Utvalget merket seg også at fakultetet i løpet av høstsemesteret ville få utarbeidet rutiner for melding av vanskelige saker knyttet til oppfølging av doktorgradskandidater og ba om å bli holdt underrettet om resultatet av dette arbeidet. Som en oppfølging av saken i brev til klager, ble det understreket at påståtte brudd på redelighetsnormer eller avvik fra god vitenskapelig praksis alltid må fremstå som bevisst eller grovt uaktsomt, og det ble vist til at selv om utvalget var kjent med at det fortsatt ikke var oppnådd enighet om publiseringen av en artikkel, forutsatte utvalget at fakultetet som rette instans ville finne en løsning på dette.

2.2 Mulig vitenskapelig uredelighet (8/2011)

Det nasjonale granskingsutvalg oversendte en sak med påstander om plagiat og utelatt referanse. Saken ble av Redelighetsutvalget videresendt fakultetet, som på grunnlag av vurderingene i en lokal forskningsetisk komite, konkluderte med å anbefale saken avvist. I den etterfølgende korrespondanse reiste klager også spørsmål om inhabilitet. Redelighetsutvalget foretok en rettslig og vitenskapsmessig vurdering av saken. Utvalget viste til fakultetets konklusjon når det gjaldt mulig plagiat og manglende referanser og sluttet

seg også til at det ikke forelå inhabilitet. Det nasjonale granskingsutvalget ble orientert om Redelighetsutvalgets behandling og vurderinger og besluttet å avvise saken med henvisning til at den var tilfredsstillende behandlet på lokalt nivå.

2.3 Spørsmål knyttet til plagiat i forbindelse med doktoravhandling (12/2011)

Saken ble oversendt Redelighetsutvalget fra universitetsledelsen i november for vurdering før fremleggelse i universitetsstyret. Utvalget realitetsbehandlet saken og ga sin anbefaling i 2012. Den vil derfor bli omtalt i neste årsmelding.

2.4 Henvendelser

Det nasjonale granskingsutvalget oversendte en henvendelse knyttet til Lyngheisenteret. Redelighetsutvalget vurderte saken, men anså den å ligge utenfor sitt mandat (5/2011). Etter en administrativ redegjørelse fra universitetet til Granskingsutvalget, konkluderte dette utvalget med at saken også lå utenfor deres virkeområde.

Ett av fakultetene tok i brev til Redelighetsutvalget opp spørsmål i f.m. patentering knyttet til ny teknologi. Utvalget ba i sitt svarbrev om ytterligere informasjon og viste til saksbehandlingsreglene. Saken ble løst på fakultetsnivå.

Et fagmiljø tok kontakt med Redelighetsutvalgets leder for veiledning i forbindelse med et tilfelle av plagiering, hvor en ph.d.-kandidats masteroppgave var blitt plagiert ved et amerikansk universitet. Instituttleder ble anbefalt å kontakte det aktuelle miljøet og informere om forholdet. I svarbrev fra det aktuelle universitetet v/Dean of Students opplyses at undersøkelser har bekreftet anklagen om plagiat og den aktuelle artikkel var blitt trukket tilbake, samtidig som det var tatt de nødvendige forholdsregler overfor innklagede.

Et annet fakultet orienterte Redelighetsutvalget om en mulig redelighetssak om bruken av tidligere innsamlet data og medforfatterskap. Etter en prosess ved fakultetet og i fagmiljøet ble saken løst lokalt.

3. Seminarer i regi av Redelighetsutvalget

Redelighetsutvalget arrangerte flere seminarer i løpet av 2011. Redelighetsutvalget arrangerte 2 frokostseminarer på Studentsenteret og et 2 dagers seminar på Solstrand.

3.1 Frokostseminarer

"Registerforskning – forenlig med forskningsetikken?" 7. desember 2011

På frokostseminaret "Registerforskning – Forenlig med forskningsetikk?" innledet førstelektor ved Senter for vitenskapsteori Jan Reinert Karlsen med spørsmålet om hvorvidt den biopolitiske innrammingen og forskningsmessige anvendelsen av biobanker og helseregistre i dag er forenlige med forskningsetikken. Professor Vigdis Songe-Møller og professor Stein Emil Vollset berørte problemstillingen fra sine faglige ståsteder. I etterkant var det diskusjon med salen. Antall deltagere: 45.

"Når premissene endres i forskningen", 10. mai 2011

Hva skjer når du som forsker har fulgt alle etiske standarder, men oppdager at en uforutsett hendelse medfører at dine forskningsresultater som kanskje allerede er publisert må revurderes? I 2009 publiserte kreftforskere ved UiB urovekkende resultater om at enkelte stamceller kunne utvikle seg til kreftceller. Et år senere avdekket egne kontrollrutiner at det hele var krysskontaminering på laboratoriet. (Jf. På Høyden 28.8.10). På dette frokostseminaret fortalte professor Rolf Bjerkvig, en av kreftforskerne ved UiB, om hendelsen som berørte et helt forskningsfelt. Innledningen av Bjerkvig ble etterfulgt av professor Ragnar Fjelland som satte problemstillingen "Når premissene endres i forskningen" inn i et vitenskapsteoretisk kontekst. Til slutt var det diskusjon med salen. Antall deltagere: 40.

3.2 2 dagers seminar i forskningsetikk

Seminar i forskningsetikk på Solstrand, .7.-8. september 2011

Årets etikkseminar på Solstrand tok opp forskningsetiske problemstillinger knyttet til følgende tema

- Uhildethet i forskning
- Publisering og forfatterskap

Dag 1 hadde 4 foredragsholdere som innledet til tema før diskusjon med salen. Dag 2 ble publisering og forfatterskap diskutert i panel. Det vises ellers til programmet.

Hovedmålgruppen for seminaret var veiledere for masterstudenter og ph.d.-kandidater ved universiteter og høyskoler. Det var til sammen 53 personer til stede på seminaret de to dagene det varte. De fleste deltagere var fra UiB. 11 var eksterne. De eksterne deltagerne kom fra UniResearch, Høgskolen i Bergen, NSD samt Granskningsutvalget.

Programmene for seminarene følger vedlagt.

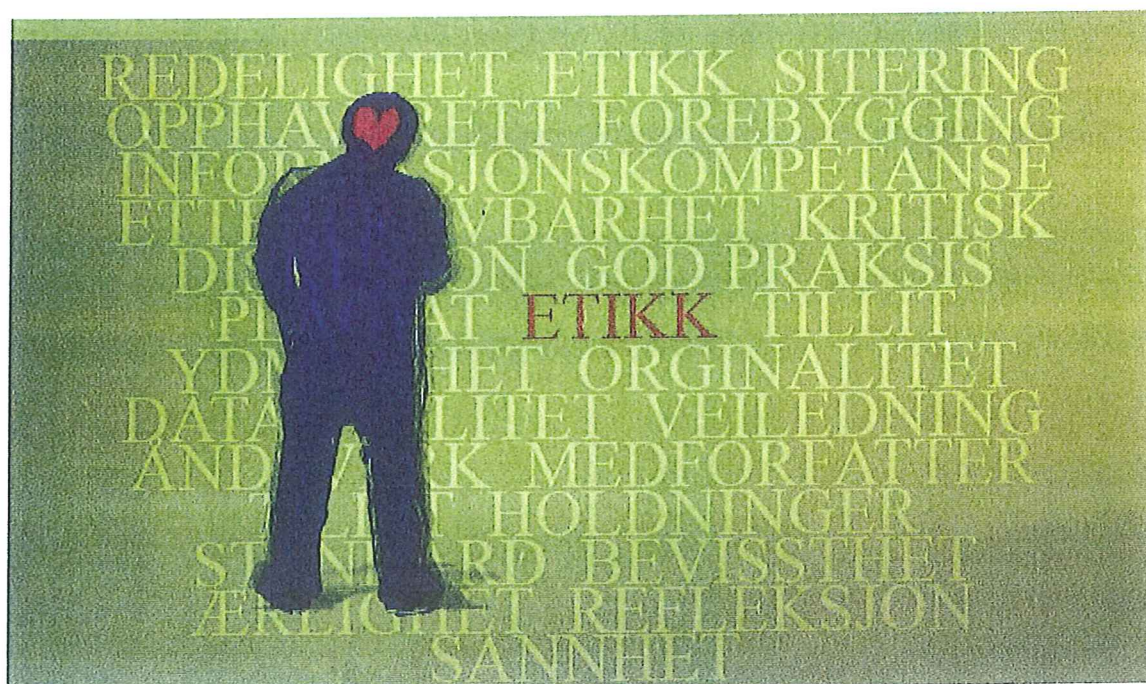
Redelighetsutvalget vil fortsette med å arrangere seminarer i 2012 hvor ulike etiske dilemmaer i forskning vil bli presentert og diskutert.

4. Reglement for Redelighetsutvalget

I styresak 22b/2011 ble det fastsatt et revidert Reglement for Redelighetsutvalget i samsvar med det fremlagte forslaget. Endringene besto særlig i at utvalget ble utvidet med ett medlem, slik at det nå består av prorektor og to faste medlemmer til, oppnevnt av universitetsstyret. Videre er utvalgets forebyggende rolle fremhevet ved at det skal kunne ta initiativ til ulike arrangement, som foredrag og seminarer, foruten informasjonstiltak.

§§ 6 og 7 i reglementet gjelder saksbehandling ved det aktuelle fakultet og i Redelighetsutvalget. Utvalget tar sikte på å lage utfyllende regler eller prinsipper for behandlingen på de ulike nivå, herunder regler for offentlighet/unntatt offentlighet og imøteser Granskingsutvalgets arbeid på dette felt til bruk som mønster.

15.-27.03.12/BEKR-HHB

ETIKK TIL FROKOST

"Når premissene endres i forskningen"

Redelighetsutvalget ved Universitetet i Bergen
inviterer til morgensamling om etikk!

Tid: Tirsdag **10. mai 2011**, fra kl 0800-1000

Sted: Studentsenteret – "Egget"

Hva skjer når du som forsker har fulgt alle etiske standarder, men oppdager at en uforutsett hendelse medfører at dine forskningsresultater som kanskje allerede er publisert må revurderes? I 2009 publiserte kreftforskere ved UiB urovekkende resultater om at enkelte stamceller kunne utvikle seg til kreftceller. Et år senere avdekket egne kontrollrutiner at det hele var krysskontaminering på laboratoriet. (Jf. På Høyden 28.8.10). På dette frokostseminaret får vi besøk at professor Rolf Bjerkvig en av kreftforskerne ved UiB. Han skal fortelle om hendelsen som berørte et helt forskningsfelt.

For dette fagfeltet så ble det dramatisk, men finnes det fagfelt som ser det som en naturlig del av vitenskapelig framskritt - at man identifiserer og forkaster feil og for å så "komme nærmere sannheten"? Er det å ta feil ikke bare er "lov", men også en nødvendig komponent i vitenskapens utvikling? Innledningen av Berkvig etterfølges av professor Ragnar Fjelland som vil sette problemstillingen "Når premissene endres i forskningen" inn i et vitenskapsteoretisk kontekst. Til slutt åpnes det for diskusjon med salen.

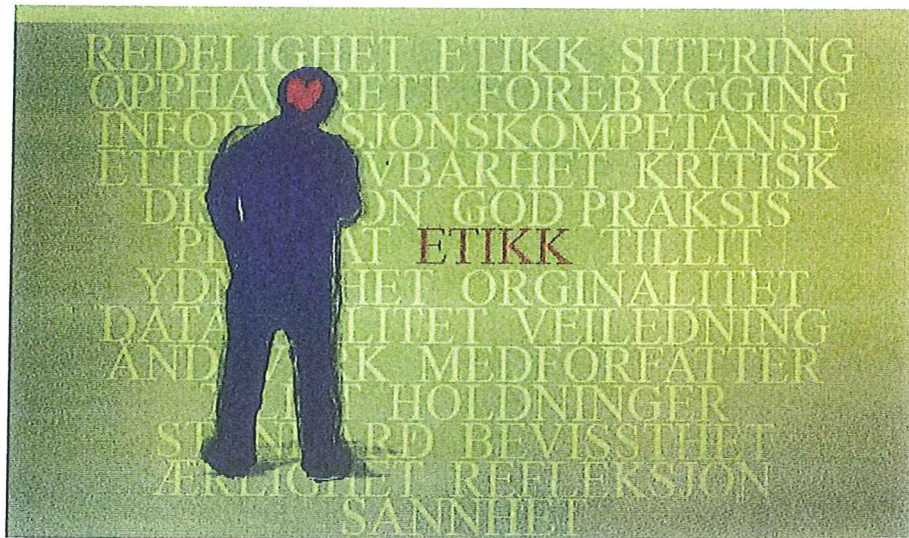
Program:

- 0800 – 0830 Gratis frokost i bistroen
- 0830 – 0835 Velkommen ved prorektor Berit Rokne
- 0835 – 0805 "Hva skjer når vi får data som går i mot vår egen forskning?" ved professor Rolf Bjerkvig, Institutt for biomedisin
- 0805 – 0925 "Du skal være mer oppmerksom på at du kan ta feil enn at du har rett." (Karl Popper) ved professor Ragnar Fjelland, Senter for vitenskapsteori
- 0925 – 1000 Debatt

Påmelding her <http://registrer.uib.no/frokostseminar> senest 2 dager før!

INVITASJON TIL

Seminar om forskningsetikk 2011

Dato: 7. - 8. september 2011

Sted: Solstrand Hotel

Redelighetsutvalget ved UiB arrangerer seminar i forskningsetikk på Solstrand 7. og 8. september 2011.

Seminaret er delt opp i 2 hovedbolker:

Dag 1: *Uhildethet i forskning*

Dag 2: *Publisering og forfatterskap*

Målgruppe:

Forskere ved universiteter og høyskoler.

Seminaret er også åpent for andre som arbeider med og er interessert i problemstillingene som tas opp.

Påmeldingsfrist:

20. juli. Det er begrenset antall plasser.

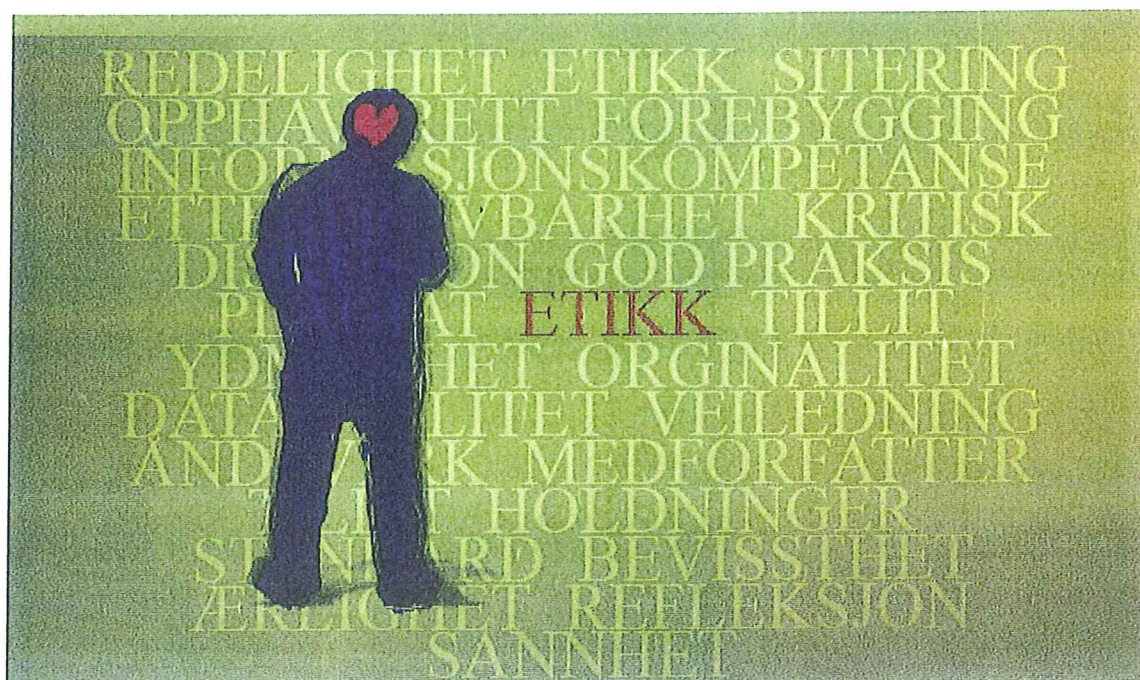
Program og påmelding finner du på etikk.uib.no:

<http://www.uib.no/ledelsen/seminar/2011/06/seminar-i-forskningsetikk-2011>

Spre gjerne informasjonen!

Med vennlig hilsen

Redelighetsutvalget ved UiB

ETIKK TIL FROKOST

"Registerforskning – forenlig med forskningsetikken?"

Redelighetsutvalget ved Universitetet i Bergen
inviterer til morgensamling om etikk!

Tid: **7. desember 2011**, fra kl 0800-1000

Sted: Studentsenteret – "Egget"

På dette frokostseminaret vil førstelektor ved Senter for vitenskapsteori Jan Reinert Karlsen belyse spørsmålet om hvorvidt den biopolitiske innrammingen og forskningsmessige anvendelsen av biobanker og helseregistre i dag er forenlige med forskningsetikken. Og hvis ikke, hvilke normative implikasjoner har dette for verdiene og mekanismene forskningsetikken er bygd på? Instituttleder Vigdis Songe-Møller og professor Stein Emil Vollset vil så berøre problemstillingen fra sine faglige ståsteder. Til slutt åpnes det for diskusjon med salen.

Program:

- 0800 – 0830 Gratis frokost i bistroen
- 0830 – 0835 Velkommen ved prorektor Berit Rokne
- 0835 – 0905 *"Biobanker og helseregistre som ressurs - noen forskningsetiske paradokser."*
Førstelektor Jan Reinert Karlsen ved Senter for vitenskapsteori
- 0905 – 0920 *"Et eksempel fra medisinsk registerforskning: noen etiske refleksjoner."*
Professor Vigdis Songe-Møller, Institutt for filosofi og
førstesemesterstudier.
- 0920-0935 *"Helseregistre - en rik og veletablert kilde til ny medisinsk
kunnskap."* Professor Stein Emil Vollset, Institutt for
samfunnsmedisinske fag, UiB og Nasjonalt folkehelseinstitutt.
- 0935 – 1000 Debatt

Påmelding her <http://registrer.uib.no/frokostseminar> 1. desember.

(Sist justert 25.10.11/BEKR)

